

AAN DE GETROUWE AFRIKANERS!

Strijd den goeden strijd,
Gij, Burgers wie gij zijt.
Houdt vol, houdt goeden moed,
De zaak der Boeren staat heel goed.

Geesthuis

A. J. Janbert

AAN DE GETROUWE AFRIKANERS!

Strijd den goeden strijd,
Gij, Burgers wie gij zijt.
Houdt vol, houdt goeden moed,
De zaak der Boeren staat heel goed.

West-Indische

Aan ZHEd.

DEN STAATS PRESIDENT VAN DEN O. V. S.

Marthinus Theunis Steyn,

AAN DEN COMMANDANT GENERAAL DER Z. A. R.

Louis Botha,

EN AAN GENERAAL

Christiaan Rudolph de Wet,

ALSMEDE AAN AL ONZE

*Vecht Generaals, Commandanten,
Veldcornetten, andere Krijgs-Officieren,
Vechtende Burgers, zoomede aan alle Gefrouwen van
HET AFRIKAANSCH VOLK!*

Sedert eenige maanden was het mijn voornemen mij tot U te richten in een schrijven als dit, iets wat door ieder Burger, die met de Landstaal bekend is, naar ik meen, met gretigheid zal gelezen worden. En gij, waarde Burgers, die niet met de Landstaal bekend zijt, ook gij naar ik hoop, zult genoeg vinden de inhoud hiervan aan u te laten vertellen. Gelijk ik zeg, is het reeds eenige maanden dat ik gedacht heb over onzen Landstoestand te schrijven, maar ik zit, gelijk helaas! zoo velen met een eed van Neutraliteit in mijn

maag, die zoo moeielijk te verteren is, dat ik na lang aarzelen eindelijk er toe gekomen ben. Wat betreft de eed van Neutraliteit, die hadt Groot Britanje geen recht van eenig Burger te eischen, en dat zoo zijnde is die eed van geen waarde en voor mij althans van geen beteekenis. Buitendien is de eed op slinksche wijze door het groote, machtige Engeland van ons afgeperst, want, een ieder die, na de occupatie van eenige Stad of Dorp door de Engelschen weigerden zoodaniger Eed af te leggen, kon zich maar gereed maken om als Krijgsgevangene gedeporteerd te worden, en zoodoende van huis en haard, van onzen geliefden Zuid Afrikaanschen bodem gescheiden te worden. De Eed was dus één gedwongene en derhalve in rechten niets beteekend.

Dit echter nog alles daargelaten; de Eed beteekent niets, althans voor zoover dit werk betreft. Hier laat ik de Eed volgen, zooals door mij afgelegd en in Britsche dwaasheid aan mij overhandigd; dus kan Engeland mij niet bewijzen ooit een Eed afgelegd te hebben, want die is in mijn bezit:—

“Ik, ondergeteekende.....

“van.....

“In het district.....

“Zweer en verklaar hiermede plechtig dat ik ingeleverd en overhandigd heb alle wapens en Ammunitie van mij opgeëischt door de Britsche Regeering, namelijk alle Geweren en Geweer-Ammunitie van welk soort hoeookgenaamd. En ik zweer solemneel dat ik geen Geweer of Geweer-Ammunitie nog achterblijvende heb, en dat het mij niet bekend is dat eenig zoodanig Geweer of Ammunitie door eenig ander persoon hoeookgenaamd verborgen of achtergehouden wordt. En ik zweer verder dat ik niet de wapens zal opnemen tegen het Britsche Gouvernement gedurende den tegenwoordigen oorlog, noch zal ik ten eenigen tijde aan eenig lid der Republikeinsche

“ Krijgsmacht verschaffen eenige assistentie van eenigen aard, noch eenige informatie met betrekking tot de getalen, bewegingen of andere bijzonderheden der Britsche troepen dat tot mijn kennis mag komen. Ik beloof en zweer verder dat ik still tehuis zal blijven totdat de oorlog voorbij is.

“ Ik ben bewust dat indien ik in deze op eenige wijze een valsche verklaring heb gemaakt, of indien ik mijn Eed of belofte, zooals hierboven uiteengezet zou breken, ik mijzelve bloot zal stellen aan summiere en straffe behandeling door het Britsche gezag.

“ Ik leg de bovenvermelde verklaring af, dezelve plechtiglijk, voor de waarheid beschouwende.

“ Zoo waarlijk helpe mij God.

“ Voor mij.....

Deze, mijne mede-Burgers is de Eed ; bij de beoordeeling waarvan geen Engelschman mij beschuldigen kan, dezelve door het schrijven dezes verbroken te hebben. Maar zelfs, wil een Engelschman mij ook beschuldigen mijn Eed door dit werk te verbreken, dan nog stoor ik mij daaraan niet, want in welk opzicht hebben de Engelschen hunne beloften jegens ons Volk gehouden ? Nog vóór de Engelse troepen de Vaalrivier zijn doorgetrokken, deelde Chamberlain (de ellendeling) aan President Kruger mede, dat hij verwachtte dat de onzen private eigendommen ongeschonden zouden laten en bij eventueele verwoesting van zoodanige eigendommen hij (Chamberlain) President Kruger of de persoon, door wie de verwoesting werd aangericht, persoonlijk voor de aangerichte schade verantwoordelijk zou houden. Hebben de Engelschen, dit beginsel door hun zelve neergelegd, geëerbiedigd ? NEEN, en duizendmaal NEEN !! Behalve deze mededeeling kan Chamberlain, wat behelst de eerste proclamatie gedateerd 31 Mei 1900 van den Engelschen Opperbevelhebber Roberts ? “ en “ aangezien valsche en malicieuze (dat beteekent

“kwaadwillige) rumoeren worden verspreid aangaande
 “de behandeling door de inwoners van de troepen te
 “worden verwacht.”

Nu, mijne mede-Burgers, daardoor heeft Roberts ons zoo goed als verzekert en diens woord van eer gegeven in diens proclamatie, dat wij, alle inwoners, en dat beteekent ALLEN, mannen, zoowel als vrouwen en kinderen, dat wij niets anders dan een Christelijke, vriendelijke behandeling zouden genieten! Is zulks geschied?? Die vraag laat ik aan mijne lezers over te beantwoorden. Enkel deze aanmerking: “De hierboven aangehaalde woorden van Roberts, “de Engelschman, bewijzen ons hoe weinig, ja, laat “mij toe te zeggen, wij NIETS op het woord van een “Engelschman kunnen rekenen.”

In het eerste artikel van gemelde proclamatie van Roberts, de Engelschman, wordt persoonlijke veiligheid en vrijdom gewaarborgd aan ALLE NIET VECHTENDE INWONERS. Nu vraag ik, wat beteekent een waarborg van dezen Engelschman, omtrent veiligheid en vrijdom, met betrekking tot de honderden van verwoeste plaatsen, behoorende aan gesneuvelden, krijgsgevangenen en niet vechtende Burgers, (deze laatsten, die wegens ziekte, lichaamsgebrek, of andere oorzaken aan den oorlog niet konden deelnemen). Dus ook al een bewijs dat een waarborg van een Engelschman niet het papier waard is, waarop die geschreven staat. Nu omtrent de gewaarborgde **PERSONLIJKE VEILIGHEID**. Noemt Roberts het persoonlijke veiligheid om de Weduwen onzer gesneuvelde Burgers met hunne kinderen, alsmede de Vrouw en hare kinderen van den Krijgsgevangen Burger van hunne plaatsen te nemen en in Vluchtelings-kampen te plaatsen, waar beiden kleinen en grooten op de meest barbaarsche wijze mishandeld, ja vermoord zijn geworden? Om deze zware beschuldiging te bewijzen, leze men slechts de Rapporten van de geneesheeren McKenzie en Johnston, in Europa

en elders gepubliceert. Dr. Johnston verklaarde in duidelijke, maar tevens krachtige woorden dat het meel en de suiker ongeschikt waren voor menschelijk gebruik. Dr. McKenzie drong er op aan dat de gedeporteerden minstens twee tot drie keer per week vleesch en groenten MOESTEN krijgen. Op wiens geweten anders rust de dood van zoovelen onzer kleinen en grooten, dan op Roberts in de eerste plaats, omdat hij zijn waarborg van persoonlijke veiligheid niet heeft nagekomen, en in de tweede plaats op Chamberlain, Milner en andere jingoes? En op hoeveel andere wijzen is het niet bewezen dat Engelsche proclamaties en Engelsche beloften en Engelsche waarborgen, slechts Engelsch kooksel is en niets waard? Derhalve, met het oog op dit allès, de kwetsingen, nadeelen en beledigingen die immer zonder de geringste aanleiding aan ons Volk zijn gepleegd, rechtvaardigd ieder Burger om zich aan geen Eed te storen. Ter oorzaak van al de barbaarsche gruweligheden en ellende, ons Volk door geciviliseerde Engelsche barbaren aangedaan, kan een Eed aan die minachtende natie afgelegd, niets beteekenen. Een Eed van Neutraliteit heeft voor Engeland, wanneer het zijne belangen betreft, geen waarde. Hebben niet alle Britsche onderdanen, die van onze Regeering verlof bekomen hebben om tijdens den oorlog in de Republiek te blijven een Eed van Neutraliteit aan ons afgelegd? Hebben diezelfde personen ook niet aan de Engelschen, gelijk ieder ander persoon, na de occupatie de Eed van Neutraliteit afgelegd? En toch zijn diezelfde personen door het zoogenaamde beschaafde, christelijke Engeland verplicht die Eed met woord en daad te breken en zich bij de "Rand Rifles," "Mine Guard," "Johannesburg Mounted Rifles," enz. enz. aan te sluiten en in "Khaki" gekleed de wapenen op te nemen.

Onze eigen Burgers, die vóór de Britsche troepen onze landpalen zijn binnengetrokken nog met hun

Mauser in de hand, hun plicht deden, zijn op allerlei wijzen door Engeland om de vingers gedraaid en verlokkt om voor geld en mooie praatjes betrekkingtjes aan te nemen en verder overal in het land personen aan te stellen om de Eed van Getrouwheid af te nemen van alle Burgers, die wenschen Britsche onderdanen te worden. Is dat recht van Engeland, een land, wiens handlangers steeds tegen de gebrekkige administratie van ons Land en Corruptie, die er heerschte, schreeuwden? Altijd bewerende, dat wanneer Engeland in Zuid Afrika eenmaal de baas is, alle inwoners eerlijke, fatsoenlijke en nette menschen zullen worden. Van de Corruptie en kwade praktijken die in Engeland door Chamberlain en diens kliek gepleegd worden, wordt niets gezegd. Om de Predikanten in den O. V. Staat, met het oog op de jaarlijksche Gouvernements toelage in de verzoeking te plaatsen om Britsche onderdanen te worden en daardoor die toelage te behouden, is geen Corruptie, geen omkoopning! Om onze Burgers in dienst der Civiele Administratie, zoowel in die der Militaire te nemen is niets, zoolang Engeland zulks doet, maar O, wee! indien dergelijke praktijken door onze Regering waren ingevoerd, dan zou de grievenlijst der jingoes met één vermeerderd zijn geweest en de jingoes zouden geschreeuwd hebben zonder ophouden.

En zoo zijn er ontelbare gevallen om aan te toonen dat de Eed van Getrouwheid, door onze Burgers aan ons Volk afgelegd, voor Engeland althans geene waarde heeft, hoeveel te minder een Eed van Neutraliteit?

Hiermede, Burgers! meen ik enkel te hebben aangetoond, dat de zoogenaamde Eed van Neutraliteit door mij wel degelijk is verteerd en ik met een rein geweten op een wijze als deze kan schrijven.

Nu, wat betreft deze voor ons Volk hartverscheurende oorlog, die nu zoowat 20 lange maanden

duurt en onze Hoofdsteden en andere belangrijke plaatsen in bezit van den vijand zijn ; dat de vijand de Spoorweg en Telegraaf voor het grootste gedeelte in zijn bezit heeft ; dat de onzen van de geheele buiten-wereld zijn afgesneden ; dat onze Commandoes wellicht gebrek aan Wapenen, Ammunitie, Kleding, Voedsel en behoorlijke rust hebben ; dat onze nog vechtende Burgers zeer veel aan weer en wind, regen en koude zijn blootgesteld, zal door niemand ontkent worden. Maar onder de vele en groote moeielijkheden, waarmede gij te kampen hebt, bewondert U de geheele beschaafde wereld, met uitzondering alleen van de jingoes en ONTROUWEN onzes Volks. Door uw volharden is Engeland's eer verloren. En hoe onbeschrijfbaar veel uwe moeielijkheden ook zijn, HOUDT VOL DEN STRIJD, VOLHARDT. GEACHTE BURGERS tot het BITTERE EINDE, want reeds nu moet een groot gedeelte van het Engelsche publiek, en dat groeit bij den dag, erkennen dat de Boeren de bewondering van het geheele menschedom verdienen ; dat Engeland geheel Zuid Afrika gaat verliezen. Laat U door niemand den MOED ontnemen, ALLES KOMT REGT. De God onzer Vadersen zal niet dulden dat de Afrikaanders vertrap worden.

Gij waarde mede-Burgers, hebt veel geleden en lijdt nog veel ; wij, als een Volk hebben veel geleden en lijden nog bitter, maar hoe grooter de moeielijkheden, hoe bitterder het lijden en hoe donkerder de toekomst, in den naam van het gestorte bloed onzer sneuvelden, in den naam van onze overleden Moeders en kinderen, in den naam van allen die nog dagelijks lijden, in den naam van millioenen en millioenen die ons bewonderen en in in den naam van ons Volksbestaan vraag ik U, HOUDT GOEDEN MOED, zet den goeden strijd met macht en kracht door, want Engeland's toestand wordt dagelijks hachelijker en hachelijker. President Kruger en al onze ver-

tegenwoordigers in Europa, met zoovelen van het Engelsche publiek in Engeland, aarzelen niet om in duidelijke woorden te verklaren dat de zaak van het Afrikaansche Volk er dagelijks beter begint uit te zien. Om U, Geachte Burgers, die nog uw goed en bloed tegen het machtige Engeland opoffert, aan te toonen dat onze zaak verre van verloren is ; dat Engeland zich niet enkel tegenover ons barbaarsch heeft getoond ; dat Engeland's politiek een lage, smerige is ; dat oorlog voeren in den regel treurige gevolgen meebrengt ; dat een oorlog jaren kan duren enz., enz., zal ik in dit werkje ware en getrouwe mededeelingen doen uit een boek, geschreven door een Engelsch officier over de Amerikaansche Vrijheids-Oorlog ; een boek, verkrijgbaar in een der leeskamers, waar Engelsche Administratie op dit oogenblik wordt uitgeoefend, De Amerikaansche Vrijheids-Oorlog duurde ruim 7 jaar en het Amerikaansche Volk, onder hun Getrouwen en Goddienenden Aanvoerder, George Washington, verklaarde op 4 July 1776 op plechtige, doch vastberaden wijze Onafhankelijk te willen zijn en niet gebukt te willen gaan onder het Britsche juk. Ik kies de Amerikaansche geschiedenis, want in alle opzichten komt die met de onze overeen ; immers de Amerikaanders, zijn gelijk wij, REPUBLIKEINEN ; de Amerikaanders vochten, gelijk wij, tegen de Engelschen ; de Amerikaanders hadden gelijk wij, met groote moeielijkheden, ik mag zeggen met veel grooter moeielijkheden te kampen dan wij. Om al die redenen acht ik het niet noodig melding te maken van een tachtigjarigen of dertigjarigen oorlog.

Reeds in het begin van den Amerikaanschen oorlog met Engeland, schrijft deze Engelsche Officier, toonden de Amerikaanders dat guerrilla oorlog in staat was de degelijk onderrichte troepen van Engeland te verslagen en dat niet tegenstaande het waard tusschen Amerika en Engeland getrok-

ken was ; dat het bloed van beide vechtende partijen menig slachtoffer hadt geëischt, en er velen waren, die nog hoopten op een of ander *modus vivendi* tusschen beide tegenstanders, hield Washington vol en velen met hem dat er niets anders over was dan een langdurigen oorlog.

Sedert maanden voeren onze Burgers guerrilla oorlog en de geheele wereld bewondert U. Is die bewondering dan geen bewijs dat uwe wijze van oorlog voeren de goedkeuring van de geheele wereld wegdraagt? Hetben onze Burgers niet in bijna elk geval getoond dat zij voordeel trekken door het voeren van guerrilla oorlog? Dus Burgers! laat u door geen John George Fraser, Paul Botha, Pieter Daniel de Wet en die soort menschen wijs maken dat de strijd hoopeloos is. Het is een schande dat wij Burgers als een Fraser, Botha en een Piet de Wet onder ons hebben gehad, maar troost U met de verzekering dat Washington ook met die soort van menschen te kampen hadt, Weest verzekert dat de Afrikaanders door dezen oorlog gezuiverd zullen worden van alles en een ieder die den naam AFRIKAANDER niet waard is. Weg met de John George Frasers, de Paul Bothas, de Piet de Wets, de Louw Geldenhuysen en allen die zich op eenige wijze VERRA-DÉRS hebben getoond, met inbegrip van ieder Burger, die in dienst der Engelschen is gegaan en zij, die een zoogenaamde "Professie-Led" hebben afgelegd. Weg met die karakterlooze schepselen! De jingoes maken groot lawaai omdat een of ander Burger, die niet in zijn spoor trapt, onder de sjambok moet doorloopen. Geachte Burgers, de Amerikaanders waren geene gewone soldaten, maar allen Boeren, Ambtenaren, Winkeliers, Klerken enz., private menschen net zooals wij. In het begin van den oorlog, was er in het Amerikaansche Leger alles te krijgen, alles zichtbaar, met uitzondering van het allervoornaamste—TUCHT. Tucht was er niet en evenmin

bij ons. De Amerikaanders gingen naar huis wanneer zij verkozen ; zij luisterden naar hunne officieren wanneer zij verkozen ; zij gingen op brandwacht wanneer zij verkozen. En velen onzer deden, helaas ! hetzelfde. Hierin was het Washington duidelijk moest er verandering komen en verandering kwam er. Geregeld iederen dag liet Washington zijne bevelen aan zijne onderhoorigen voorlezen ; iedereen werd duidelijk gemaakt wat zijn plicht was en om zijn plicht te doen en iedere overtreder werd vastgebonden en ontving slagen, na hij verdiend had. Dus geachte Burgers, op het toepassen van straf, waar zulks verdiend wordt, valt niets te zeggen. Wij verheugen ons dat het toedienen van straf op onze Commandoes zeer zeldzaam is. Wel een bewijs dat de onzen het gewicht hunner plichten goed beseffen. Zoo moet het zijn, want zulks zal zeer veel tot onze verlossing bijdragen.

Dat de taak van Washington reeds van den beginne een uiterst moeilijke was, blijkt uit de volgende brief, door dezen vastberaden, doch Godsdienstigen man aan Reed geschreven :—

“Zulk een schaarschheid aan publieke geest,
 “zulk een gebrek aan deugd, zulk een windhandel
 “drijven, en gebrek aan vruchtbaarheid in alle lage
 “manieren om vo rdeelen van den een of ander soort
 “te verkrijgen in de groote verandering van militaire
 “schikkingen, heb ik nooit te voren beleefd, en ik
 “bid om God's genade om die nooit weer te aan-
 “schouwen. Wat het einde van al deze kunstgrepen
 “zal wezen, gaat mijn verstand te boven. Ik sidder
 “voor de toekomst. Tot nu toe (28 November 1775)
 “hebben wij slechts omtrent 3500 manschappen in-
 “geschreven. Kon ik vooruit gezien hebben wat ik
 “reeds ondervonden heb en waarschijnlijk nog onder-
 “vinden moet, geen geld op aarde zou mij bewogen
 “hebben dit Bevel op mij te nemen.”

Dus met een handje vol menschen, met slechts

3500 man moest Washington het hoofd bieden tegen het groote Engeland, met zoowat 300,000 man in het veld. Onze Burgers waren nog nooit zoo weinig, dus wel een bewijs dat wij met God's hulp nog goed staan, veel beter dan de Amerikaanders.

Verder in zijn boek, schrijft deze Engelsche officier, lieten de slecht-gekleede Amerikaanders in December 1776 gedurende hunne oprukking met bloed bevelte voetstappen achter van degenen die bijna op bloote voeten liepen ; en in de sterke wind en drijvende sneeuwstorm (kapok storm) werd menig man dood gevoren (dood gerijp). Dergelijke wanhopige, doch stoute poging om de stroomen van ongeluk tegen te werken verdienden een goeden uitslag en werd gewonnen.

In 1783 werd de vrede met Amerika eerst gesloten en niettegenstaande reeds in de winter van 1776, die zoo koud en guur was, er gebrek aan kleeding en schoenen bij Washington en de zijnen bestond ; de Amerikaanders bijna allen te voet moesten loopen, want de met bloed bevelte voetstappen lieten zij achter, waren zij vastberaden den strijd voor RECHT EN VRIJHEID, voor hunne geliefde onafhankelijkheid voort te zetten. En, geachte Burgers, bij de gedachte aan de toestand der Amerikaanders, nu bijna 125 jaar geleden, moet gij bekennen dat uw toestand nog lang niet de toestand der Amerikaanders is. Bij de gedachte aan de toestand der Amerikaanders in 1776 ; dat Amerika Vrij en Onafhankelijk is ; dat Engeland eenige maanden geleden over het geschil met Amerika omtrent het Nicaragua kanaal de minste moest wezen en alles aan Amerika moest toegeven ; dit alles moet U genoeg wezen om vol te houden, te volharden en de OVERWINNING zal de onze wezen.

Hoewel ons Volk geen haatdragend, bloed-dorstend Volk is, moet men niet uit het oog verliezen dat

een der grootste Europeesche Veld-Maarschalken altijd heeft gezegd dat "hoe wreeder een Oorlog gevoerd wordt, hoe minder wreed hij is." Hiermede wil ik te kennen geven, dat ieder persoon, die de dood heeft verdiend, de dood ook moet ondergaan. Is de begane misdaad van zoo een ernstigen aard, dat een kogel voor den veroordeelde te goed is, hang hem op, of begraaf hem levend! Nog is het niet te laat hiermede te beginnen. Ontdekt gij een Verrader, en komt die in uwe handen, en laat mij toe U te herinneren dat velen onzer Burgers in "Klaki" tegen ons vechten, behandeld dezulken als Verraders en laat dezulken den Verraders-dood sterven. De Engelschen betoonen ons geen genade, dat heeft de dood van den onschuldigen Cordua ons bewezen, zoomede het ophangen van meer dan een Vrijstater, zoonen des lands; vleesch van ons vleesch en bloed van ons bloed. Kunt gij een Spioen in handen krijgen, vang hem als een Spioen, laat hem terecht staan als een Spioen en laat hem sterven als een Spioen. Toen de Amerikaanders de Engelsche Kapitein Edmund Palmer als een Spioen gevangen hadden en Generaal Clinton, een Engelschman, de uitlevering van Kapitein Palmer onder de witte vlag eischte, schreef Generaal Putnam op den 7den Augustus 1777 als volgt:

"Edmund Palmer, een officier in Engelsche dienst, is gevangen als een Spioen, loerende binnen onze lijnen, hij heeft terecht gestaan als een Spioen en zal de dood sterven als een Spioen; en de vlag wordt gelast zich onmiddellijk te verwijderen."

"N. B. De doodstraf is gevolgelijk uitgevoerd."

Toen eenigen tijd daarna een Amerikaansche Kapitein door de Engelschen gevangen werd als een Spioen, werd hij zonder eenig verhoor en terechtstelling veroordeeld om opgehangen te worden en zijn verzoek aan de Engelschen om hem liever dood te schieten, werd geweigerd.

Hoe moeielijk het ook moge gaap om den even-

mensch van zijn leven te berooven, vergeet niet dat wij veel hebben geleden en nog lijden en het beter is dat ieder Spioen den dood als een Spioen sterft en ieder Verrader den dood als een Verrader, dan dat wij van onze Burgers en ons Volk door de handelwijze van Spioenen en Verraders nog meer moeten verliezen. Door een ferm en beslist optreden tegen ieder Spioen en Verrader, waardoor onze Burgers van zoodanigen geen last meer zullen hebben, zal de oorlog spoediger op een einde worden gebracht.

Vergeet niet dat de vijand ons door het bewijzen van genade en het schenken van vergiffenis hartelijk uitlacht.

*Het doet den goeden lieden kwaad
Die 't kwade zonder straffen laat.*

Toen Washington gedurende den Amerikaanschen Oorlog met zijne manschappen door een der Amerikaansche Steden, Philadelphia, trok, eene wapenschouwing hield, bevond hij dat de zijnen slechts middelmatig gewapend waren, doch veel slechter gekleed. Het Amerikaansche Leger maakte een vreemde vertooning in de veelkleurige kleeding, doch in vele gevallen bijna naakte toestand; de BESTE kleeding bestond uit jacht-kleeren van bruin linnen. Hunne taktieken waren even onregelmatig. De volgende winter zette zeer streng in en beloofde strenger te worden, dan ooit te voren. Het Amerikaansche Leger was zonder tenten, zonder voldoende kleeding en bijna zonder schoenen en kost. Om te blijven waar het Leger zich bevond, was onmogelijk; om terug te trekken naar de naaste steden van Lancaster, York en Carlisle, zou Washington niet enkel verhinderd worden in nauwe aanraking met den vijand te verkeerem, maar zou tevens verplicht wezen afstand te doen van een groot en vruchtbaar district, dat in de behoeften van voedsel voor mensch en beest voorzag. Washington was echter genoodzaakt terug te trekken

naar de bergen en boschachtige streken van Valley Forge en Chester, ten westen van de Schuilkill en omtrent 20 mijlen van Philadelphia. De trek van Washington en manschappen door de kapok en modder was letterlijk op den weg met bloed gemerkt.

In een van zijne brieven in 1777 schreef Washington:—

“Door een Veld-opgave dezen dag gemaakt, hebben wij niet minder dan 2898 manschappen in ons kamp die allen blootvoets zijn en anderzints geheel naakt. Wegens gebrek aan kombaarsen, zijn mijn manschappen verplicht des nachts bij de vuren te zitten, in plaats van gemakkelijke rust op natuurlijke wijze te kunnen gemieten.”

Nog eens, geachte mede-Burgers, denkt steeds aan Washington en zijne getrouwen, dat die vastbesloten Amerikaanders in het ijs, de kapok en weer en wind zonder kleeding, voedsel en schoenen waren, en gij moet zoo maar weer moed krijgen en uitroepen: “Zoolang de Heere mij het leven spaart, zóó lang zal ik Engelschen schieten.” Doet gij dit, weest er verzekerd van Engeland zal ons dierbaar Land niet krijgen en wij zullen als een vrij Volk kunnen leven en sterven.

Heeft Engeland zich in dezen oorlog barbaarsch getoond, ze zijn dat van alle eeuwen af geweest. De barbaarsche gruwelikheden door Engeland aan ons Volk gepleegd, heeft Engeland ook met Amerika bedreven. De Amerikaansche Indianen, die tijdens de oorlog tusschen Amerika en Engeland zoo goed als wilde menschen waren, werden door Engeland gehuurd om tegen Amerika te vechten. Dit werk, om Indianen te huren, was niet zoozeer het werk van de Engelsche Generaal, dan wel van de Britsche Regeering in Engeland; Lord North had er veel mede te doen. De Engelsche troepen lieten echter toe dat ontelbare onbeschrijfbare gruwelikheden door de Indianen gepleegd werden. Vrouwen en kinderen,

zoomede onweerbare mannen werden op de meest gruwelijkste wijze vermoord.

Wat is hier in onzen Zuid Oosthoek gebeurd? ? Moet ik u herinneren aan de moorden te Derdepoort? Dat onze vrouwen en kinderen door Koloniale Afrikaanders voor hunne paarden te voet zijn aangejaagd? Dat kaapsche jongens en kaffers onze vrouwen en kinderen per wagens hebben vervoerd? Dat Engeland tegen ons de oorlog voert met vrijwilligers, met Amerika deed zij dat ook. Toen het Engeland duidelijk was dat de hulp der Indianen onvoldoende bleek, vroeg zij hulp en verkreeg die van Pruisische geldzuchtigen, om haar tegen een handje-vol Amerikaanders te helpen. Gelijk wij het hardst te kampen hebben gehad met Koloniale Vrijwilligers, kaapsche jongens en kaffers, heeft Amerika duur bloed betaald door de Pruisische gewin-zoekers en Indische wilden. Indische verwoestingen en plunderingen, ondersteund en geschetst door de Engelschen vonden in Amerika plaats, vooral langs de Westelijke grens. Het employeren van Indische wilden was alleen het werk der Engelschen; de Amerikaanders wilden er niets van weten. Niettegenstaande al deze barbaarschheden; dat de vrouwen en kinderen der Amerikaanders moesten verhongeren, bleven de Amerikaanders vechten voor hunne Onafhankelijkheid en verkregen dien.

Het gaat hier zooals in Amerika het geval was: Amerikaansche patriotten werden in de gevangenis geplaatst; harde maatregelen werden genomen tegen vrouwen en kinderen en hunne vrienden; de verbeurdverklaring van alle goederen, behoorende aan zoogenaamde "rebellens," droeg niet bij om de zaak der Engelschen te verbeteren, alhoewel de Nationale geest der Amerikaanders voor een oogenblik geschokt werdt. Deze strenge maatregelen wekte een sterk gevoel van toorn op, aangekweekt door krachtige sympathie van de vrouwen van Carolina (Amerika)

met hunne landgenooten. Het was in Amerika een slechte politiek van de Engelschen om vijandelijkheden der vrouwen op te wekken, want het schoone geslacht is moeielijk te drijven, gemakkelijk te leiden, en onmogelijk te straffen. Een der Amerikaansche Generaals, die een bittere wrok tegen de Engelschen droeg, organiseerde een bende van half gewapende, doch gedetermineerde patriotten en vluchtelingen, die schade geleden hadden van wege de Britsche afpersingen, plunderingen en verwoestingen, hetgeen bijna overal zonder uitzondering zichtbaar was, waar Engelsche troepen langs waren getrokken, en deed deze Generaal het Engelsche Leger veel kwaad en schade aan.

Toen Engeland zag dat zij met behulp der Indische wilden, en Pruisische geldzuchtigen, die gekocht waren tegen zooveel per kop, om tegen mannen van hun eigen bloed en geslacht te vechten, geheel en al faalde de Amerikaanders te veroveren, werd een ander middel gevonden, de gemeenste aller middelen **VERRADELIJKE ONDERHANDELINGEN** en **OMKOOPELIJ** om daardoor het einde te verhaasten, hetwelk door de wapens van Britsche troepen, Indische wilden en Pruisische geldzuchtigen niet bereikt kon worden, en waarin Engeland bijna slaagde in het jaar 1780. In verband met deze verradelijke onderhandelingen en omkoopelij zou ik zeer veel kunnen zeggen, doch de tijd zoowel als de ruimte laten zulks niet toe. Enkel zal ik dit zeggen, dat Washington bij tijds uitvond dat een zijner Generaals, Arnold, geruimen tijd in verradelijke onderhandeling was met de Engelschen en een groote som geld van de Engelschen ontvangen had. Arnold slaagde echter niet in zijn laag voornemen, maar werd bij tijds ontdekt en wist zijn leven te redden door te vluchten naar de Engelschen, door wien hij met open armen ontvangen werd en opgenomen in het Engelsche Leger als Kolonel, naar ik meen. Deze handelwijze aan

den kant der Engelschen bewijst, dat er niets te gemeen is voor die natie. De handelwijze der Engelschen om een man als Arnold, die een lage, gemeene Verrader van zijn land geworden was en daarvoor geld van de Engelschen ontvangen had, met open armen te ontvangen en officier te maken, bewijst ook al weer dat Engeland niets anders is dan een lage, allerellendigste natie en zonder eenig beginsel, waar geen fatsoenlijke natie iets mede te doen behoort te hebben. Arnold was ontrouw aan zijn eigen Volk geweest, maar werdt door de Engelschen vertrouwd. Een duidlijk bewijs dat hetgeen de Dichter hieromtrent zegt, volkomen waar is :—

*Die met den kwaden veel verkeert
Heb ik nooit voor goed geëerd.*

*Net bij kuisch, en mors bij vuil
Valk bij valk, en uil bij uil.*

*Bij een kreupel leert men hinken ;
Bij een vuilen leert men stinken.*

*Die met den goede omgaat
Acht ik nooit mijn leven kwaad.*

*Burgers, allen ! wie gy zyt,
Kwaad gezelschap dient gemyd.*
(EN DAT KWAAD GEZELSHAP IS ENGELAND.)

Nu, Hooggeachte President, Commandant Generaal, Generaals, Commandanten, andere Officieren en mede-Burgers, terwijl de hoon, de smaad, de beledigingen en schade ons Volk door het Engelsche Leger gedurende dezen Oorlog aangedaan niet te vergoeden, neent, NOOIT, te herstellen zijn, vraag ik U allen uit naam van al wat U heilig en dierbaar is, hoe kunt gij, ja, laat mij toe te zeggen, hoe durft

gij nog met de barbaarsche Engelschen te onderhandelen? Wat anders verdienen de schurken van Engelschen dan om met minachting op hen neer te zien? Is het niet meer dan tijd geworden dat onze Generaals, Commandanten en ieder Burger gelijk een Washington met vastberadenheid nu begint te zeggen:—“ Van het vorig bespottelijk, dwaas, valsch en verdorven systeem der Britsche politiek moet ik rondborstig verklaren dat ik besloten heb ALLES IN TWIJFEL TE TREKKEN van ALLES KWADE GEDACHTEN TE KOESTEREN. Wat ook de werkelijke bedoelingen van den vijand mogen wezen, ik ben van oordeel dat STRENGE OPLETTENDHEID en alle moeite moet gegeven worden, die nooit te voren door ons zijn uitgeoefend, en in plaats van dezelve te verminderen, behoort zulks vermeerderd te worden. *Jaloerschheid en Voorzorg kunnen ons tenminste geen kwaad doen.* Te veel vertrouwen en achteloosheid mogen uiterst schadelijk voor ons blijken te zijn.”

Als een Washington de Engelsche politiek een **BESPOTTELIJKE, DWAZE, VALSCHE** en **VERDORVENE** noemde, hoeveel te meer redenen hebben wij niet **ZULKS** te doen. Als een Washington **ALLES** van de Engelsche in twijfel moest trekken en van **ALLES** dat van de Engelschen kwam, kwade gedachten moest koesteren, dan met allen eerbied en ernst gesproken, is het meer dan tijd dat de onzen dergelijke taal de taal van hun hart moeten maken.

*Niet te veel vertrouwen,
Heeft er veel behouwen.*

Als een Washington strenger in diens oplettendheid moest worden dan vermeen ik is dat ook voor ons Volk van toepassing. Als een Washington van oordeel was dat jaloerschheid en voorzorg de Amerikaanse zaak geen kwaad kon doen, dan de onze ook

niet. Als Washington van oordeel was dat te veel vertrouwen en achteloosheid uiterst schadelijk voor de zaak der Amerikaanders kon wezen, dan ook voor onze zaak. Ik herhaal

*Niet te veel vertrouwen
Heeft er veel behouwen.*

Op alle mogelijke manieren hebben de Engelschen getracht met de onzen te onderhandelen, en God zij gedankt, tot dusver is het goed gegaan, maar ik smee U allen, terwijl de vijand niet te vertrouwen is, weest op uwe hoede, want dat hij nog listige plannen, veel listiger dan ooit te voren, zal beramen om zijn smerig doel te bereiken, weest daarvan verzekerd!

Wellicht zal nu een der eerste beloften wezen dat onze Krijgsgevangenen Burgers van St. Helena en Ceylon terug zullen komen. Wellicht zal hun verder beloofd worden dat de aangerichte schade op de plaatsen hersteld zal worden; dat Engeland de Burgers van Vee enz. zal voorzien om hunne Boerderijen voort te zetten. Maar in den naam van alle gesneuvelden, en wier bloed om wraak roept; in naam van alle vermoorde vrouwen en kinderen; in den naam van ons Afrikaansch Volksbestaan laat niet toe dat Engeland verder met U onderhandeld; laat niet toe dat Engeland verder eenige belofte aan ons doet. Het is alles **OMKOOPERIJ!!** **OMKOOPERIJ!!** De geheele Zuid Afrikaansche geschiedenis heeft ons geleerd dat het een besliste onmogelijkheid is voor Engeland om eenige belofte na te komen. Roep als oprechte Afrikaanders tegelijk uit, als uit éénen mond:—“Zoo iwaarachtig als de Heer leeft, en het “Zijn wil is, de Engelschen Zuid Afrika uit!! Zuid “Afrika voor de Afrikaanders!!

Zoodra gij allen, geachte Burgers, deze eed genomen hebt, stel de Engelschen dadelijk er van in

kennis en deel hun tevens mede dat van onderhandelen met hen GEEN sprake meer kan zijn.

Ons Volk moet, mag en kan zich niet meer door Engeland laten bedriegen.

Gelijk Roberts en Kitchener verzoenende mededeelingen aan onzen Commandant Generaal hebben gezonden, eerst bij wijze van proclamaties aan onze vechtende Burgers, om toch maar de wapens te komen neerleggen, met belofte om niet weg gestuurd te worden enz. werd zulks evenzoo in Amerika gedaan. Reeds in 1778 zond Lord North verzoenende mededeelingen (Conciliatory Bills) naar Amerika, doch deze werden met algemeene afkeuring door de Amerikaanders ontvangen. Goddank, dat onze Burgers de proclamatie van Kitchener op dezelfde wijze als de Amerikaanders met dezelfde minachting ontvangen hebben. Generaal Tryon (een Engelschman) had zelfs de brutaliteit die mededeelingen van Lord North aan Washington te zenden, met verzoek dat die onder het Amerikaansche Leger en door het land verspreid mochten wordeu. Washington en de zijnen riepen als uit ééne mond:—“Niets minder dan onze Geliefde Onafhankelijkheid kan ons bevredigen. Een vrede op eenige andere voorwaarden, zou een Oorlogs-Vrede wezen. De kwetsingen en nadeelen die wij, het Amerikaansche Volk ondervonden hebben, waren zóó zonder aanleiding, en zijn zóó groot en zóó menigvuldig geweest, dat wij die nooit kunnen vergeten.”

Welke schoone beloften zijn niet eerst door Roberts, door middel van Buller, aan onze menschen gemaakt? Daar was het begin van de zoogenaamde verzoenings-mededeelingen. Wat heeft de onderzinking ons geleerd? In den Oranje Vrijstaat en Zuid Afrikaansche Republiek zijn onze Burgers op de gruwelijkste barbaarsche wijze opgehangen en doodgeschoten! Noemt gij zulks verzoening? In

Daagt op, O Boeren, wijd en zijd !
 Daagt op, wie Boeren heten !
 Gods wenk roept al wat leeft ten strijd,
 Hoe ver van een gezeten.
 Ten kruischtocht op ! snelt aan, snelt aan !
 't Engelsch gebroedsel nederslaan
 En ons Land van 't wee bevrijden ;
 Ons Boeren redden, God ter eer,
 Ziet daar, O Boeren ! de eigen leer,
 Die wij voortaan belijden.

Trekt op dan ! op, wat aamt en leeft,
 Gij Boeren ! vliegt te wapen !
 Trekt op, wie Vrouw en kinders heeft,
 Met grijzen en met knapen !
 Hij blooz', wie van beraden weet !
 Het geldt wat duurst en heilig heet :
 De zwaarden uit de schede !
 Geen stand verschoont, geen uitvlucht baat !
 Wie niet de vuist aan 't wapen slaat,
 Gaat met het monster mede !

Spreekt uit den eed op 't heldenstaal,
 O, Zuid Afrikaansche Volken !
 God hoor dien eed in elke taal
 Zich boren door de wolken !
 Spreekt uit den eed, en zweert en zegt
 Dat niet uw vuist, aan 't zwaard gelegd,
 Te vroeg zich los zal maken ;
 Dat geen genot, geen rust U streel,,
 Voor 't *ondier* uit de tijgerkeel
 De zwarte ziel zal braken.

Op, mannen, Burgers ! Op ! ontwaak !
 't Geleden wee vergolden !
 De tranen schreien nog om wraak,
 Die zoo ontelbaar rolden.
 Nog waren, bij de nachten lampen

De schimmen om in Vrouwen-kampen,
 En komen weerwraak smeeken :
 Nog sijpelt uit hun open wond
 Het bloed des nachts de wijken rond,
 Bij God ! gij moet het wreken !

Snelt aan dan, 's Boeren nageslacht !
 Gij Steyn's en Kruger's dapp'ren
 Wij volgen u met moed en macht,
 Waar 's Boeren vlaggen wappren.
 Uw arm zal ons van 't juk bevrijden,
 Nu ijlt elk ten strijd aan uw zijden,
 En wagen bloed en leven ;
 Ten strijd, ons bloed en leven waard,
 Die d' Boeren aan den dank der aard
 Een kostbaar deel moet geven.

Juni 1901.

PETER BROWN WALTERS.